

În perioada 29-31 octombrie 2018, a avut loc la București, hotel Intercontinental, un amplu eveniment de comunicare și informare privind politica de coeziune a Uniunii Europene în România. O conferință la nivel înalt, desfășurată în prima zi, a fost continuată în următoarele două zile de ateliere de lucru și un veritabil târg de idei, al proiectelor implementate și al unor viitoare idei de proiecte. Activitățile de informare și comunicare fac parte dintr-un proiect, „**Informarea și îmbunătățirea comunicării privind politica de coeziune a Uniunii Europene în România**”, derulat de IER în parteneriat cu HotNews și finanțat de Comisia Europeană, prin Direcția Generală Politică Regională și Urbană.

Conferința a avut **trei obiective:**

- să faciliteze dezbaterile privind modul în care este implementată politica de coeziune în România, să identifice unele lecții ce se desprind din experiența de până acum, precum și provocări cărora trebuie să li se răspundă în viitor; o atenție aparte se va acorda cadrului instituțional și legislativ specific politicii de coeziune în perioada 2021-2027;
- să prezinte publicului larg proiecte de succes, bune practici, lecțiile învățate și oportunități asociate implementării politicii de coeziune a Uniunii Europene în România;
- să sprijine schimbul de experiență și idei între instituții și specialiști interesați în implementarea de proiecte, din sectorul privat, administrația publică, mediul academic și societatea civilă.

Evenimentul s-a bucurat de participarea doamnei Corina Crețu, Comisar european pentru politică regională, a dlui Victor Negrescu, Ministru delegat pentru afaceri europene, a dnei Gabriela Crețu, Președinte, Comisia pentru afaceri europene, Senatul României, a dnei Mihaela Toader, Secretar de stat în Ministerul Fondurilor Europene, a dlui Virgil-Alin Chirilă, Secretar de stat în Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, dna Adela Jansen, Președinte, Coaliția pentru Dezvoltarea României și dnei Oana Preda, Director, Centrul de Resurse pentru participare publică (CeRe), membru în Coaliția ONG pentru Fonduri Structurale. Publicul a fost alcătuit din factori de decizie și specialiști antrenați în politica de coeziune de la nivel european, național, regional și local, reprezentanți ai mediului de afaceri, mediului academic și societății civile, specialiști din sectorul public și din cel privat și jurnaliști.

Sesiunea inaugurală a conferinței EuroIMPACT a fost deschisă și moderată de dna Gabriela Drăgan, director general al Institutului European din România. Aceasta a rostit un cuvânt de bun venit, realizând și o succintă prezentare a proiectului, partenerilor și cadrului în care acesta se derulează.

Subiectul primei sesiuni a vizat „Politica europeană de coeziune în România – lecții învățate și provocări pentru viitor”. În pregătirea acesteia, prof. univ. dr. Gabriela Drăgan a evidențiat rolul politicii de coeziune în UE, particularitățile contextului politic, economic și social, subliniind prezența în componența panelului a

variabilelor părți-interese invitate la dialog, întrecare reprezentanți de la diferite niveluri de responsabilitate: supra-național, guvernamental, parlamentar, mediul de afaceri și organizații ne-guvernamentale.

Doamna Corina Crețu, Comisar european pentru politică regională, a prezentat o imagine a politicii de coeziune în UE, în cifre și obiective, cu împliniri și neajunsuri. În încercarea de a face viața mai ușoară cetățenilor europeni, instituțiile implicate nu au comunicat îndeajuns. Peste 70% din populația UE nu realizează că spitalele, școlile și instituțiile la care apelează sunt realizate, în mare parte, prin solidaritatea europeană. Este ceea ce se poate constata, în condițiile în care politica de coeziune este cea mai vizibilă și cu rezultatele cele mai bune asupra îmbunătățirii vieții cetățenilor. Vorbind despre România, domnia sa a prezentat câteva dintre realizările politicii de coeziune, care a alocat 60-65% din finanțare pentru investiții publice, școli, spitale, drumuri județene, dar și 14000 întreprinderi mici și mijlocii și 51000 locuri de muncă create în cadrul financiar 2007-2013, ce s-a încheiat potrivit regulii n+3. A amintit aici și despre slăbiciunile de la aderarea României, care a început cu o absorbție de numai 11% în prima parte a cadrului financiar anterior, pentru a spera acum, în al doilea exercițiu financiar, la o absorbție de peste 90% până în 2020. Au existat totuși 1,8 – 2 miliarde euro investiții nerealizate în infrastructura de transport, deși o sumă importantă a fost utilizată pentru preluarea de credite pentru proiecte realizate și degrevarea bugetului public de datorii. Doamna comisar și-a propus un dialog mai intens cu guvernul, susținerea președinției UE și sprijinirea îmbunătățirii calității infrastructurii. Perioada curentă de programare acordă mai multă putere de decizie comunităților locale, care vor să se implice mai mult și pot reduce centralizarea excesivă. Vorbind despre cadrul financiar 2021-2027, doamna Corina Crețu a evidențiat orientările Comisiei europene, care ar majora alocațiile financiare pentru coeziune în Bulgaria și România. Astfel, România ar beneficia de un spor de 8% peste actualul buget într-un contextul politic dificil, generat de Brexit, probleme de migrație și de securitate.

În finalul intervenției domniei sale, dna comisar a subliniat câteva dintre lecțiile învățate. Între acestea sunt antrenarea responsabilității regiunilor pentru creșterea calității proiectelor și integrarea unei componente de comunicare în politica de coeziune, pentru ca beneficiarii să poată discuta liber despre lucrurile bune care s-au făcut, cetățenii europeni să fie mai bine informați, iar discursul anti-european să fie diminuat.

Doamna Gabriela Crețu, Președinte al Comisiei pentru afaceri europene din Senatul României, a remarcat perspectiva societală a evenimentului, dominat de prezența feminină și a felicitat organizatorii pentru sprijinirea unei diagnoze corecte și căutarea de soluții, ca răspuns la problemele politicii de coeziune. Marea realizare a Tratatului de la Lisabona, coeziunea economică, socială și teritorială în și între statele membre, se construiește la nivel politic, potrivit valorilor împărtășite. Ea sprijină înlocuirea frontierelor dintre state cu punți de comunicare și acțiune. Prima lecție ce vizează politica de coeziune

o constituie eșecul comunicării la nivel politic în UE, în asumarea a ceea ce era mai clar în urmă cu 30 de ani: o Europă a cetățenilor, în cea mai evoluată parte a lumii. A câștigat concurența în dauna coeziunii; echilibrarea societății europene necesită investiții în oameni. Ca urmare, în paralel cu piața unică trebuie construite 27-28 de sisteme sociale distincte, care să permită migrația capitalului, a forței de muncă, de la un capăt la celălalt. În construcția păcii sociale, UE are de înfruntat inegalitatea internă și globalizarea. România trebuie să refondeze ceea ce este rămas în urmă, nu distrus.

Doamna Mihaela Toader, Secretar de stat în Ministerul Fondurilor Europene, a prezentat o parte a eforturilor, realizărilor și obiectivelor guvernamentale. În cadrul financiar curent, liniile de finanțare deschise reprezintă circa 90% din întreaga alocare. 53% din fonduri reprezintă proiecte deja contractate. Pentru perioada următoare, se urmărește aplicarea lecțiilor desprinse din cadrul financiar 2007-2013. Astfel, se favorizează o abordare de jos în sus, cu accent mai mare pe dezvoltarea locală, calibrarea intervențiilor, îmbunătățirea mecanismelor și creșterea incluziunii sociale. Administrarea fondurilor europene este integrată într-un proces de învățare continuu. Capacitatea sa administrativă din 2013, când numărul personalului de administrare era de cel mult jumătate din nivelul actual, a fost consolidată. Au fost operate schimbări în monitorizarea proiectelor, inspectorii lucrând în tandem cu beneficiarii și având o abordare pro-activă, alături de și spre îndrumarea beneficiarilor, pentru a nu fi lăsați să greșescă. Privitor la următoarea perioadă de programare, dna Toader a arătat că în România este bine văzută modificarea politicii de coeziune și simplificarea regulamentului general. Se dorește un ritm rapid de adoptare a noului cadru financiar multianual și o politică de coeziune mai aproape de cetățeni.

Domnul Virgil-Alin Chirilă, Secretar de stat în Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, a evidențiat preocupări și realizări. Pe de o parte, se manifestă o mai mare atenție cu privire la pregătirea proiectelor, atât în termeni cantitativi, cât și calitativi. Sunt considerate o serie de elemente, între care prioritizarea și impactul proiectelor. În acest scop, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice a realizat un studiu de evaluare a Programului Operațional Regional. Acesta a evidențiat o creștere accelerată în domeniul sănătății, al calității serviciilor, îmbunătățirea centrelor sociale și dotărilor lor. Totodată au crescut numărul locurilor de muncă și numărul vizitatorilor la obiectivele de patrimoniu reabilitate. În prezent sunt lansate 106 apeluri, cu o valoare de 8,1 mld. euro, fiind semnate 3214 contracte de finanțare. Orientarea viitoare plasează cetățenii în centrul politicii de coeziune.

Doamna Adela Jansen, Președinte al Coaliției pentru Dezvoltarea României (CDR) a prezentat pe scurt organizația pe care o reprezintă și care cumulează 1,2 milioane salariați. CDR urmărește patru axe specifice: i) simplificare; ii) fiscalitate; iii) investiții; iv) forța de muncă. Absorbția de fonduri europene

dispune de un task force dedicat. Dna Jansen a exprimat preocupările mediului de afaceri, evidențiind dificultățile procedurilor administrative trecute, îngrijorarea pentru gradul de absorbție și cerând o mai mare vizibilitate pentru riscul de dezangajare, subliniind nevoia de orientare spre performanță și rezultat și de proiecte cu valoare adăugată mai mare. Totodată, dna Jansen a făcut referire la un studiu al Băncii Mondiale și la harta deficitelor de forță de muncă, care arată disparități între județe vecine și între regiuni. A recomandat stimularea concentrării prin proiecte de dezvoltare și a exprimat un îndemn de a urma priorități economice clare. În cele din urmă, domnia sa a făcut precizări cu privire la acțiunile întreprinse, precum inițierea unor discuții cu partidele politice pentru încheierea unui pact național pentru infrastructură, ca și intenția de a începe discuții cu autoritățile pe marginea unei liste de priorități.

Doamna Oana Preda, Director al Centrului de Resurse pentru participare publică (CeRe), membru în Coaliția ONG pentru Fonduri Structurale, a prezentat rezultatele unei evaluări de proiecte comunitare integrate. Între constatări, a evidențiat reducerea numărului de proiecte de birou și o țintire mai bună a comunităților vulnerabile. În același timp, au fost semnalate aspecte critice, precum consecințele negative ale utilizării acelorași praguri pentru urban și rural, în finanțarea unor proiecte destinate comunităților defavorizate, dar și calitatea scăzută și lipsa unor premise favorabile pentru îmbunătățirea locuirii, insuficiența participanților la cursuri de formare, dificultățile de ajustare a proiectelor la dinamica vieții. Domnia sa a remarcat lipsa de vizibilitate a entităților de economie socială ce au beneficiat de investiții anterioare prin POSDRU, ca și slăbiciuni de evaluare a unor proiecte, care nu pot asigura un număr minim de beneficiari (ex. antreprenori într-o comună).

Domnul Victor Negrescu, Ministru delegat pentru afaceri europene, a încheiat prima sesiune a conferinței cu prezentarea pregătirilor făcute pentru exercitarea de către România a președinției rotative a Consiliului UE, în prima parte a anului viitor. Contextul general se anunță unul dificil, ca urmare a finalizării procesului Brexit, a nevoii de încheiere a negocierilor și adoptării noului cadru financiar multianual post 2020, încheierea mandatelor Comisiei europene și Parlamentului european, în condițiile necesare dezbaterii despre viitorul Europei.

Președinția Consiliului UE oferă României oportunitatea de a-și consolida statutul de stat membru, prin contribuția sa la atingerea obiectivelor comune statelor membre. În același timp, România își va putea demonstra angajamentul în consolidarea proiectului politic european, nivelul de performanță al administrației sale publice, modernitatea și dinamica sa.

În pregătirea Președinției, România beneficiază de consens instituțional și politic. A fost creat un Consiliu Interministerial și negociat un mandat politic, bazat pe cooperarea între Guvern, Președinție și Parlament. Agenda Președinției României la Consiliul UE este alcătuită din patru elemente centrale: i) Europa convergenței: creștere, coeziune, competitivitate, conectivitate; ii) Europa siguranței; iii) Europa,

actor global; iv) Europa valorilor comune. În acest context, motto-ul Președinției este „Coeziunea, o valoare comună europeană”.

Cadrul financiar multianual 2021-2027 este unul dintre cele mai importante dosare pe care România le va gestiona în primul semestru al anului 2019. Dl ministru Negrescu și-a exprimat speranța ca negocierea să poată fi accelerată pentru a nu se întârzia implementarea sa, așa cum s-a întâmplat în cursul actualului cadru financiar.

În reformarea politicii de coeziune post 2020, România și-a fixat ca obiective: avansarea negocierilor, asigurarea cadrului instituțional, menținerea arhitecturii și a flexibilității, asigurarea unui buget adecvat. În încheierea intervenției domniei sale, dl Negrescu, Ministru delegat pentru afaceri europene, a argumentat cu cifre valoarea adăugată europeană a politicii de coeziune, precum crearea unui milion de locuri de muncă, sprijinirea financiară a 121400 start-up-uri și a circa 400000 întreprinderi mici și mijlocii, dezvoltarea infrastructurii prin construirea a 4900 km drumuri și 1100 km căi ferate.

Sesiunea a doua a conferinței, moderată de dl Claudiu Zamfir, redactor StartupCafe.ro, a fost dedicată experiențelor cu privire la accesarea fondurilor și implementarea proiectelor finanțate în domeniul Capital Uman și Dezvoltare Regională.

Dna Mihaela-Carmen Alupoaei, director executiv al asistenței sociale a Municipiului Galați, a prezentat succint activitățile celor 8 proiecte implementate din fondurile aferente perioadei 2007-2013. Acestea s-au axat pe îmbunătățirea condițiilor și calității serviciilor oferite diferitelor grupuri de persoane dezavantajate. Cele circa 37 mil lei antrenate de implementarea proiectelor au fost utilizate în beneficiul unor grupuri reprezentate de copii, tineri care au părăsit sistemul instituționalizat de protecție a copilului, persoane fără adăpost, femei victime ale violenței domestice și bătrâni.

Doamna Erika Lengyel, șef Birou Evaluare pentru Programul Operațional Regional, în Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, a evidențiat rezultatele a 11 studii proprii de impact realizate pentru programele finanțate în perioada 2007-2013. Acestea au relevat o creștere cu 12% a calității vieții și a populației ocupate cu 8% în orașele participante la programul de dezvoltare urbană. S-au modernizat, reabilitat și echipat componente ale infrastructurilor serviciilor de sănătate și a serviciilor sociale.

Doamna Ana Maria Bușoniu, director general adjunct pentru Programe Europene Capital Uman, în Ministerul Fondurilor Europene a expus orientările și preocupările Autorității de Management din domeniu. Programele de acțiune, cu diferitele sale linii de finanțare, sprijină implementarea strategiilor României, precum cele privind ocuparea, sărăcia, sănătatea și educația. Pentru perioada 2014-2020 toate apelurile au fost supuse dezbaterii. Sunt deschise 78 apeluri cu o valoare de 3,8 miliarde euro. Au fost încheiate 966 contractate, reprezentând 47% din valoarea totală. Investițiile în Capital Uman

beneficiază de banii necesari pentru ceea ce piața poate implementa. Unele apeluri privesc, spre exemplu, întreprinderile mici și mijlocii, care beneficiază de 720 mil. euro pentru Start-up-uri, de 250 mil. euro pentru formarea angajaților. Alte apeluri, precum cele privind educația, cu valori de circa 400 mil. euro sunt supuse consultării publice, urmând a se lansa după primirea unui feed-back.

Domnul Nicolae Moldovan, administrator public al Municipiului Alba Iulia, a adus în discuție modul de acțiune și realizările unui municipiu cu resurse modeste. Activitatea în Alba Iulia a început cu investiția în angajați, pentru întărirea capacității administrative. Pe această bază, între 2007-2015 au fost atrași circa 200 mil. euro, fără a se apela la firme de consultanță. S-a investit în normalitate, proiectele implementate schimbând la față orașul. Între realizări sunt stații de epurare, rețele de apă și canal, piste de bicicletă, străzi și obiecte de patrimoniu. La aceasta au contribuit fonduri europene, norvegiene, japoneze, de la Ministerul culturii și din surse private. Realizările evidențiază avantajele prezenței României în UE.

Dialogul direct cu participanții la conferință, ca și întrebările primite prin SLIDO, au permis membrilor panelului să evidențieze, prin noi fapte și date concrete, beneficiile cu care s-au ales oamenii, să furnizeze informații privind lansarea unor anumite apeluri și să răspundă unor propuneri concrete, ca cea privind nevoia de simplificare a accesării diferitelor linii de finanțare, pentru a permite o abordare integrată a nevoilor oamenilor.

Sesiunea a treia a conferinței a beneficiat de serviciile de moderator ale dlui Ovidiu Popica, Manager de Proiect la StartupCafe.ro. Discuțiile s-au axat pe experiențe privind accesarea fondurilor și implementare proiectelor finanțate în domeniul Competitivitate.

Domnul Cătălin Cornea, manager public la Ministerul Fondurilor Europene, a prezentat Programul Operațional Competitivitate 2014-2020 și principalele sale axe prioritare: Cercetare-dezvoltare și Tehnologia informațiilor și comunicare. În cursul intervenției sale, vorbitorul a abordat proiectele cu impact mare asupra vieții cetățenilor, precum E-Guvernare, un hub de servicii. Între acestea a fost descris proiectul MAI, de emitere a actelor de stare civilă.

Domnul Nicolae-Victor Zamfir, Director General al Institutului Național de Fizică și Inginerie Nucleară Horia Hulubei (IFIN-HH), a făcut o prezentare a proiectului ELI, ca una dintre importanțele realizări ale fondurilor europene în România. ELI este un proiect de fizică nucleară, cu câte o componentă în Cehia, Ungaria și cea mai complexă dintre ele, în România. La capacitatea sa maximă, laserul de la Măgurele, unic în lume, va avea o putere de circa 10% din cea însumată a soarelui pe pământ. Aplicațiile practice, îndeosebi cele din medicină, dar nu numai, sunt numeroase.

Domnul Paul Brie, Fondator/Director General, teleporthQ, a realizat o introducere în problematica IT, văzută prin prisma propriei experiențe cu fonduri europene. Vorbitorul a subliniat dinamica pieței și

Înnoirea rapidă a produselor informatice. Piața dezvoltatorilor de web, care în prezent numără circa 2 mil. specialiști, este creditată cu circa 23 mil. web developer-i în anul 2023. Automatizarea de generația următoare, plasată între designer și developer, tinde a scurta tot mai mult durată de viață a produselor IT. Ca urmare, sectorul IT va manifesta o oarecare rețineră în accesarea de fonduri europene, datorită dificultăților de asigurare a sustenabilității produselor, ca cerință de finanțare. Se poate ajunge la situația de a se face raportări pentru produse pentru care nu mai există piață.

Domnul Iulian Albu, Director adjunct, Subvenții și Cooperări Publice, la Automobile Dacia - Groupe Renault Roumanie, a privit competitivitatea și finanțarea ei cu fonduri europene din perspectiva întreprinderilor mari. Domnia sa a exemplificat sprijinul obținut, prin proiectul liniei de fabricație a unui nou bloc motor destinat fabricii de automobile din România. Succesul Dacia se datorează capacității de previziune și bune susțineri a sectorului propriu de cercetare. Absența finanțărilor europene destinate marilor întreprinderi ar putea antrena o pierdere de competitivitate a României, în favoarea întreprinderilor mari din Rusia și China.

Secțiunea s-a încheiat printr-un dialog direct între membrii panelului și audiență. În acest context, au fost discutate problemele legate de alfabetizarea IT a populației, a cărei finanțare anterioară nu a rezolvat problemele. Soluțiile de compromis adoptate, inclusiv crearea unor puncte de acces public la informații, au antrenat dificultăți de sustenabilitate a spațiilor și echipamentelor aferente, fapt care a condus către un transfer al finanțării către sfera privată. O altă intervenție a prilejuit evidențierea proiectului ELI, ca premieră a finanțării din fonduri structurale în Europa.

A patra și ultima sesiune a conferinței EuroIMPACT, a tratat accesarea fondurilor și implementarea proiectelor finanțate în domeniul Infrastructură Mare. Moderator a fost dl Claudiu Zamfir, redactor, StartupCafe.ro.

Domnul Cătălin Costache, Director General, Organismul Intermediar – Direcția Accesare Fonduri, Ministerul Transporturilor, a înfățișat o imagine largă a pregătirilor realizate pentru anul 2019, pornind de la absorbția curentă de 1 miliard euro din circa 5 mld. euro alocate pentru Infrastructura mare.

Domnul Claudiu Staicu, Director, Organismul Intermediar – Direcția Accesare Fonduri, Ministerul Transporturilor, a detaliat stadiul pregătirilor, precizând deschiderea axelor de finanțare și numărul mare al proiectelor destinate transportului rutier. Există un număr suficient de propuneri pentru a asigura o contractare la un nivel de două ori mai mare față de finanțarea disponibilă. Între dificultățile întâmpinate în legătură cu pregătirea proiectelor, au fost menționate calitatea redusă a documentelor și nerezolvarea problemelor de mediu.

Domnul Ionuț Micu, Director General Adjunct al Autorității de Management pentru Programul Operațional Infrastructură Mare, Ministerul Fondurilor Europene, a subliniat legătura necesară dintre

vizibilitatea proiectelor și reforma administrației, orientată spre crearea unor structuri adecvate utilizării eficiente și eficace a finanțărilor europene. Potrivit evaluării programelor anterioare, eforturile administrative de armonizare au condus la îmbunătățiri ale procedurilor și fluxurilor documentelor, cu efecte în scurtarea termenelor pentru absorbția fondurilor. Calitatea vieții cetățenilor depinde de sinergia dintre investițiile în infrastructură și celelalte intervenții.

Domnul Robert Pavelescu, Director Executiv, Asociația Consultanților din România pentru Accesarea Fondurilor Europene, a prezentat perspectiva unei asociații profesionale cu circa 70 de membri. Infrastructura mare este un domeniu dificil nu numai pentru administrație, ci și pentru consultanți. Absorbția fondurilor europene structurale și de investiții depinde de formarea politicilor publice prin programul operațional Capacitate administrativă. Colaborarea administrației publice cu ceilalți factori interesați este necesară.

Domnul Constantin Mustăța, Director Tehnic și Investiții, Societatea Comercială de Transport cu Metroul București "Metrorex", a prezentat experiența unuia dintre marii beneficiari ai absorbției de fonduri europene. Vorbitorul a oferit o serie de informații cu privire la investițiile în extinderea și modernizarea metroului bucureștean, evidențiind dificultățile generate de discontinuitatea finanțării, precum și de contestațiile în instanță.

În încheierea ultimei secțiuni a conferinței, numeroasele întrebări venite din sală și dialogul ocazionat, au arătat atenția de care se bucură infrastructura mare. Membrii panelului au oferit noi informații cu privire la depunerea continuă de proiecte, specifică acestui program operațional. În același timp au făcut precizări cu privire la priorități, stadii de realizare și perspective de finalizare a diferitelor secțiuni de autostradă și de metrou. Finanțarea europeană se completează nu numai cu fonduri publice, așa cum se întâmplă în mod curent, ci și cu alte fonduri nerambursabile. Administrația centrală are în vedere și desfășurarea unor parteneriate public-private, precum cel prevăzut pentru autostrada Ploiești-Brașov. Sistemul de planificare a asigurat, cel puțin până în prezent, evitarea riscului de dezangajare de fonduri. Existența unui ciclu mare de timp, de circa 10 ani, pentru derularea proiectelor, poate depăși uneori așteptările populației.